

RJEŠENJA I BODOVANJE UČENIČKIH ODGOVORA – I. RAZRED

XVIII. NATJECANJE IZ HRVATSKOGA JEZIKA (2013.)

DRŽAVNA RAZINA

1. Zaokruži riječi koje treba pisati velikim početnim slovom.

Putujući Hrvatskom, susrećemo se s prirodnim ljepotama i kulturnim bogatstvom **Lijepe Naše**. **Najstrožu** zaštitu imaju planinski prirodni rezervati **Bijele** i **Samarske** stijene te **Hajdučki** i **Rožanski** kukovi s **Premužićevom** poučnom stazom. **Botanički** rezervat **Visibaba** sadrži mnoge endemične vrste, među kojima se ističe velebitska degenija. **Ime** je dobila po mađarskom prirodoslovcu **Arpadu** von **Degenu** koji ju je otkrio 1907.

Osim nacionalnim parkovima **Gorski kotar** i **Lika** obiluju rijekama i jezerima. **U** jugoistočnom dijelu **Gackoga** polja izvire **Gacka** čiji se tok nekada račvao u dva rukavca od kojih je onaj južni u **Švici** tvorio dva jezera međusobno povezana visokim slapom. **To** su područje zvali i **Malim Plitvicama**. **Tu** je i špilja **Lokvarka**, **Lokvarsko** jezero i **Hajdova** hiža, najveća pećina u **Gorskom** kotaru. **Nizinski** poplavni i močvarni krajevi – **Kopački rit**, **Lonjsko** polje, **Vransko** jezero i delta **Neretve** odlikuju se velikim brojem ptica močvarica.

Diljem sjeverozapadne **Hrvatske** mnogo je dvoraca iz feudalnoga razdoblja, od kojih je najočuvaniji **Veliki Tabor**, a nalazi se na zapadnome rubu **Hrvatskoga** zagorja. **Sredinom** 15. stoljeća bio je u posjedu grofova **Celjskih**, a početkom 16. stoljeća hrvatski ban **Ivaniš Korvin** dodijelio je **Veliki Tabor** obitelji **Ratkaj**.

Na području **Požestine** gorje **Papuk** proglašeno je 1999. parkom prirode. **Za** posjetitelje su organizirani izleti u rezervat šumske vegetacije **Sekuličke** planine, zaštićenu park-šumu **Jankovac** i najpoznatiju srednjovjekovnu utvrdu **Ružica-grad**.

- 5 bodova (1 pogreška 4 boda, 2 pogreške 3 boda, 3 pogreške 2 boda...)

2. Prepiši iz teksta u tablicu sve vrste zamjenice.

Potrebno je prepisati i one zamjenice koje se ponavljaju.

Nismo li svi mi po nečemu drugačiji? Nije li svatko od nas pomalo poseban? Ne traži li svatko za sebe svoj komadić svijeta u kojem želi biti onakav kakav jest uz srodnu dušu koja ga razumije? Tko među nama nije žudio za zvijezdama i nebesima?! Dali bismo za nj, za taj naš komadić svemira, sve što se može dati.

osobne	povratna	posvojne	povratno-posvojne	pokazne	upitne	odnosne	neodređene
mi nas ga nama nj	sebe	naš	svoj	onakav taj	tko	kojem kakav koja što	svi nečemu svatko svatko sve

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

3. Prepiši iz teksta u tablicu sve nepromjenjive vrste riječi.

Potrebno je prepisati i one riječi koje se ponavljaju.

Jeste li napisali išta o tome? Zašto ne? O, dragi moj, nemojte više čekati. Već je vrijeme da tu priču završimo, zar to još uvijek ne znate?! Uzmite olovku i papira koliko god vam treba. I ne očekujte zahvalu. Šenoa je rekao da je ljudska hvala voda vrh pijeska, dakle na posao.

prilozi	zašto, više, već, još, uvijek, koliko
prijedlozi	o, vrh, na
veznici	da, i, i, da, dakle
uzvici	o
čestice	li, ne, zar, ne, god, ne

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

4. Napiši grafijske ostvaraje sljedećih fonetskih ostvaraja.

[brăckī] bratski

[glâzbi] glas bi

- **2 boda (1 pogrješka 1 bod, 2 pogrješke 0 bodova)**

5. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

- Odredi od koliko se surečenica sastoji sljedeća višestrukosložena rečenica.**
- Prepiši iz višestrukosložene rečenice glavnu i atributnu rečenicu.**

Često je u razgovoru spominjao da će doći u posjet gradu u kojem je nekada živio, ali čini se da će sve ostati samo na lijepim željama.

broj surečenica: pet (5)

glavna rečenica: Često je u razgovoru spominjao

atributna rečenica: u kojem je nekada živio

- **3 boda (1 pogrješka 2 boda, 2 pogrješke 1 bod, 3 pogrješke 0 bodova)**

6. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

- U zadanim rečenicama podcrtaj riječi koje imaju isti korijenski morfem.**
- Prepiši iz svake podcrtane riječi alomorfe, čak i kad se ponavljaju.**

Cvjećarice znaju da uzgoj cvijeca nije nimalo lagan. Da bi cvijet došao do cvjećarnica i cvjetnih aranžmana, potrebno je mnogo pažnje i truda. Ne kaže se uzalud da cvijeće govori jezikom ljubavi.

- **1 bod (1 pogrješka 0 bodova)**

alomorfi: cvjeć-, cvijeć-, cvijet-, cvječ-, cvjet-, cvijeć-

- **1 bod (1 pogrješka 0 bodova)**
(Zadatak ukupno nosi 2 boda.)

7. Riječi u tablici rastavi na morfeme.

napreskokce	na- -pre- -skok- -ce
dopisati	do- -pis- -a- -ti
bezglav	bez- -glav- -Ø

- 3 boda, za svaku riječ 1 bod

8. Upiši kratice (N, G, D, A, V, L, I) iznad svih sklonjivih (deklinabilnih) riječi u pjesmi Ivana Česmičkoga.

L G G
 O promjeni svoga imena
 N D N A N
 Ivan mi bijaše ime, a sada se pišem Jan,
 V V D N N N
Prijatelju čitaoče, nek ti je ovaj slučaj znan.
 G G A A
 Nisam od oholosti neke odbacio to ime,
 I N I
 Ta nijednim zemlja se ne diči koliko njime.
 A A A A A
Nevoljkog nagnala me je na promjenu tu malu
 N N A
Plavokosa Talija, kad me okupala
 L L
 U pjesničkom valu.

- 4 boda (1 pogrješka 3 boda, 2 pogrješke 2 boda, 3 pogrješke 1 bod, 4 pogrješke 0)

9. U sljedećoj rečenici zaokruži sve slogotvorne foneme.

Siela je na bicikl dok je bijela pelerina lepršala.

- 1 bod (1 pogrješka 0 bodova)

10. Zaokruži u rečenicama točan oblik od dvaju ponuđenih oblika.

- a. Odluka je bila jednoglasno donešena / donešena.
 - b. Poslije obilnih kiša park će se *zazeleniti* / zazelenjeti.
 - c. Kad su srušili branu, voda je mogla slobodno *oticati* / otjecati.
- **2 boda (1 pogrješka 1 bod, dvije pogrješke 0 bodova)**

11. Dopiši dijakritičke znakove.

Ivičine čudne domaće zadaće često izazivaju čuđenje. Iako je ćudljiv, njegova ćud nije loša jer je uvijek spreman za čašćenje. U četvrtak je pružio pomoć beskućniku kada je došao na vrata prenoćišta. Dao mu je čaj, sendvič, čistu odjeću. Čistačičin je zadatak bio održati čistoću i nabaviti triješće za vaticu. Čovječnost je izazvala ganuće u čestita čovjeka. Plješćem njegovoj mirnoći.

- **3 boda (1 pogrješka 2 boda, 2 pogrješke 1 bod, 3 pogrješke 0 bodova)**

12. Prepiši sljedeće rečenice u skladu s gramatičkim i pravopisnim normama.

U prvoj je **kinopredstavi fotomontaža** bila **poprilično neuvjerljiva**.

Doduše, ne **vidjevši** ostatak, mogli smo za **dvije-tri sličice** reći da su dobre.

U **budućnosti bismo** mi trebali više paziti **na nj**.

- **3 boda, za svaku točno napisanu rečenicu jedan bod**

13. Razvrstaj u tablicu sve glagolske oblike iz teksta.

Da ste ustrajni, mogli biste barem ovo napisati što ću vam pripovijedati, ali na volju vam. Dakle, znajte, on vam nije ništa. Ali drugo je pitanje što je bio. A bijaše sve. Postao je velikim gospodinom u gradu, a poslije je i učiteljem bio. Još ću vam nešto reći. On i naš župnik zajedno polažahu škole. Otac mu bijaše malen čovjek, a mati prava gora. Bujno je rastao, u školi bijaše najbolji. Tadašnji župnik odlučio je mene i njega poslati u škole. Opremajući nas na jesen, roditelji naši plakahu za nama. I ja sam bio plakao. A on ni da bi suze prolio. Došavši u varoške škole, nema pametnijega mladića od njega. Ali nije prošla nijedna đачka bitka u koju ne bi bio ušao. Kad bi profesorima došle tužbe, bio bi se znao majstorski opravdati, čak i protustranka od straha potvrđivaše njegovu obranu. Teklo vrijeme, mi porastosmo, uozbiljismo se, udaljismo se jedan od drugoga. I kad me budu pitali o njemu, ne znam što ću reći.

infinitiv	napisati, poslati, opravdati
prezent	ste, nije, je, nema, (ne) znam
perfekt	je bio, postao je, je bio, je rastao, odlučio je, nije prošla, teklo
aorist	porastosmo, uozbiljismo se, udaljismo se
imperfekt	bijaše, polažahu, bijaše, bijaše, plakahu, potvrđivaše
pluskvamperfekt	sam bio plakao
futur I.	ću pripovijedati, ću reći, ću reći
futur II.	budu pitali
imperativ	znajte
kondicional I.	mogli biste, bi prolio, bi došle
kondicional II.	(ne) bi bio ušao, bio bi se znao
glagolski prilog sadašnji	opremajući
glagolski prilog prošli	došavši

- 6 bodova (1 pogrješka 5 bodova, 2 pogrješke 4 boda, 3 pogrješke 3 boda...)

14. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

- a. Riječi u navedenim rečenicama okomitim crtama rastavi na slogove.**
- b. Napiši od koliko se slogova sastoji svaka rečenica.**

Na vrh svijeta popeo se i prvi slijepi čovjek.

broj slogova: **petnaest (15)**

Svi ma koji nisu vjerovali u njegova pokazala je da griješe.

broj slogova: **dvadeset jedan (21)**

- **3 boda (za svaku rečenicu točno rastavljenu na slogove po 1 bod, točan broj slogova 1 bod)**

15. Prepiši zadane rečenice poštujući pravila o pravopisnim i rečeničnim znakovima.

August Šenoa (1838. – 1881.) napisao je Zlatarovo zlato, povijesni i ljubavni roman.

Unatoč ograničenju vozio je prebrzo, više-manje brzinom 80 – 90 km/h.

To vam je omanje izletišta, udaljeno je tri-četiri km od grada, taman jedna šetnja.

„Sve imaš, gavrane moj,“ reče lisica, „samo ti pameti manjka.“

- **4 boda (svaka točno napisana rečenica 1 bod)**

16. Iz sljedeće rečenice prepisi u tablicu sve foneme koji se traže.

Potrebno je prepisati i one foneme koji se ponavljaju.

Bršljan se pružio cijelim zidom.

dvousnenici	b, p, m, m
bezvučnici	š, s, p, c
zvonačnici	r, lj, n, r, l, m, m
otvornici	a, e, u, i, o, ije, i, i, o

- **4 boda (1 pogrješka 3 boda, 2 pogrješke 2 boda, 3 pogrješke 1 bod, 4 pogrješke 0)**

17. U zadanome nizu riječi zaokruži one u kojima je *ije/je* nastalo kao odraz (refleks) staroslavenskoga jata.

nijedan, snijeg, razbijen, krijes, pijem, vrijeme, bjelina

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

18. Napiši umanjence riječi u zagradama zadanim nastavkom.

Uzet ću samo (*dio, -ak*) **dijelak** kolača.

Na puteljak je pao prvi (*snijeg, -ić*) **snježić**.

Napišite (*bilješka, -ica*) **bilješćicu** o tom događaju.

- 3 boda (1 pogreška 2 boda, 2 pogreške 1 bod, 3 pogreške 0 bodova)

19. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

a. Iz teksta u tablicu prepisi sve riječi u kojima su provedene glasovne promjene.

b. Odredi koje su se glasovne promjene dogodile u tim riječima pazeći na redoslijed.

Neki je fizičar u svojem kabinetu svaki dan radio ražalošćen škrčevim postupcima.

riječ	glasovne promjene
fizičar	palatalizacija
radio	vokalizacija
ražalošćen	jednačenje po mjestu tvorbe, gubljenje (ispadanje) suglasnika, jotacija, jednačenje po mjestu tvorbe (priznati i poredak: jotacija, jednačenje po mjestu tvorbe, jednačenje po mjestu tvorbe, gubljenje suglasnika)
škrčevim	nepostojano a, gubljenje (ispadanje) suglasnika, palatalizacija (priznati i poredak: nepostojano a, palatalizacija, gubljenje suglasnika)
postupcima	nepostojano a, sibilizacija

- 5 bodova, za svaku riječ u kojoj su točno određene glasovne promjene 1 bod

20. Napiši traženi oblik zadanih riječi u sljedećim rečenicama.

Nadam se da će (*riješiti*, glagolska ili radna imenica) **rješenje** biti povoljno.

Nemojte (*podcijeniti*, nesvršeni glagol) **podcjenjivati** probleme.

Pravila se moraju (*promjena*, glagol u infinitivu) **promijeniti**.

- **3 boda (1 pogriješka 2 boda, 2 pogriješke 1 bod, 3 pogriješke 0 bodova)**

21. Napiši traženi oblik zadanih riječi u sljedećim rečenicama.

To su bili zahvalni (*gledalac*, nominativ množine) **gledaoci**.

Usput su nakupili (*prut*, zbirna imenica u genitivu) **pruća**.

Naišli su na (*zec*, posvojni pridjev) **zečje** tragove.

- **3 boda (1 pogriješka 2 boda, 2 pogriješke 1 bod, 3 pogriješke 0 bodova)**

22. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

a. Napiši podcrtane imenice u nominativu jednine.

b. Odredi koje su se glasovne promjene dogodile u vokativu jednine imenica u tablici.

<u>Omećku</u> , gdje je međa?	omeđak	nepostojano a, jednačenje po zvučnosti
<u>Prvotišće</u> , prvi si od svake knjige!	prvotisak	nepostojano a, palatalizacija, jednačenje po mjestu tvorbe
<u>Žišće</u> , ne napadaj žito!	žizak	nepostojano a, jednačenje po zvučnosti, palatalizacija, jednačenje po mjestu tvorbe
<u>Kopće</u> , ti si ptica grabljivica!	kobac	nepostojano a, jednačenje po zvučnosti, palatalizacija

- **4 boda, za svaku riječ 1 bod**

23. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je fonem č posljedica palatalizacije.

d. Piščevo je pravo slobodno pisati.

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

24. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

a. Zaokruži riječ koja ne pripada nizu.

b. Objasni po kojem si načelu tu riječ zaokružio/zaokružila.

izvanbrodski, stambeni, iznadprosječan, predsjedništvo, jedanput, podšišati

U podcrtanome primjeru provedena je glasovna promjena jednačenja po mjestu tvorbe, ostale su riječi iznimke od te glasovne promjene.

(priznaje se i ako je napisano samo da je provedena glasovna promjena jednačenja po mjestu tvorbe)

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

25. Spoji riječi s glasovnim promjenama (npr. 6 – g).

rješenje: 1 – b, 2 – c, 3 – e, 4 – a, 5 – d

- 2 boda (1 pogreška 1 bod, 2 pogreške 0 bodova)

26. Zaokruži glasovne figure koje su utemeljene na ekspresivnim svojstvima glasova.

aliteracija, anafora, anadiploza, asonancija, epifora, onomatopeja, simploka

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

27. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj je točan poredak zanaglasnica.

c. Dao mu ga je neka ga čuva.

- 1 bod (1 pogreška 0 bodova)

28. Umetni ije/je/i na mjestima koja su prazna.

Lako je uspijevati pjevati kad su glasovi raspjevani.

Sunčeva svjetlost jutrom osvjetli dio svijeta.

Svijeća u svijećnjaku svijetli slabom svjetlošću.

Svjetlonoša osvjetljavač svjećicom kao svjetionik osvjetljava put.

Svjetlomjer pokazuje da svjetiljčica svjetluca slabo osvjetljenje.

Na Svijećnicu će zasvijetliti svjetlo.

- **3 boda (1 pogrješka 2 boda, 2 pogrješke 1 bod, 3 pogrješke 0 bodova)**

29. Upiši na crte dž ili đ.

Neki je džokej bio pravi šaljivdžija. Oslobođen straha zajahao je đogata.

Neka je pralja deterđžentom oprala džeparovu čađavu pelerinu.

Nekoga ribara obuze srdžba pri vađenju smuđa iz rijeke.

Neki je đakon imao lošu predodžbu o džambodžetu.

Moj je rođak poderao đonove plešući lindo.

- **3 boda (1 pogrješka 2 boda, 2 pogrješke 1 bod, 3 pogrješke 0 bodova)**

30. Odredi u sljedećim primjerima razlikovna jezična sredstva.

Odgovore napiši na crtu pored zadanih primjera.

Nisam rekao mrâk nego trâk. razlikovno sredstvo: **fonem**

Neke drùgē bile su drúge. razlikovna sredstva: **naglasak i zanaglasna dužina**

- **2 boda (1 pogrješka 1 bod, 2 pogrješke 0 bodova)**

31. Zaokruži slovo ispred niza u kojem su sve riječi točno naglašene.

a. nâjljućī, nâjmekšī, nâjvećī

- 1 bod (1 pogrješka 0 bodova)

32. Označi naglascima i dužinama riječi u sljedećoj rečenici.

Krāj bijêlih stabálah jâ prôđēm svākōga dâna.

- 4 boda (1 pogrješka 3 boda, 2 pogrješke 2 boda, 3 pogrješke 1 bod, 4 pogrješke 0)


33. Označi okomitim crtama naglasne cjeline u sljedećim rečenicama.


|Od čega| dršćete,| vi| breze?| Od slatkih| slutnja| ili od| jeze?|

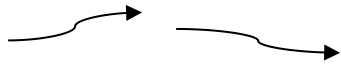
|Zašto vam| krošnja| podrhtava| i onda| kada| vjetar| spava?|

- 2 boda (1 pogrješka 1 bod, 2 pogrješke 0 bodova)

34. Označi strjelicama rečeničnu intonaciju.


Od čega dršćete ?


Od slatkih slutnja?


Kao da ste izašle iz priče.

- 2 boda (1 pogrješka 1 bod, 2 pogrješke 0 bodova)

35. Zadatak se sastoji od dvaju dijelova.

a. Odredi u kojem su narječju napisane sljedeće rečenice.

b. Napiši koja se fonološka značajka narječja nalazi u podcrtanim riječima.

- a) Tvoja mi hiža ni pri ruki. narječje: kajkavsko
posebnost: ne provodi se sibilizacija
- c) Za poje mi tribaju smokve. narječje: čakavsko
posebnost: zamjena fonema *lj* fonemom *j*
- d) Mogo si doć i ranije. narječje: štokavsko
posebnost: stezanje fonema *ao* u *o*

- **3 boda (1 pogrješka 2 boda, 2 pogrješke 1 bod, 3 pogrješke 0 bodova)**

36. Dopuni točnim podacima sljedeće rečenice.

Glagoljsku tiskaru u Senju osnovao je **Blaž Baromić**.

Tiskaru u Rijeci osnovao je **Šimun Kožičić Benja**.

Uz tiskare u Rijeci i Senju značajna se tiskara u hrvatskom srednjem vijeku nalazila i u **Kosinju**.

- **3 boda (1 pogrješka 2 boda, 2 pogrješke 1 bod, 3 pogrješke 0 bodova)**

37. Upotpuni sljedeću rečenicu slovom ispred točne tvrdnje.

Najstariji poznati hrvatski stihovi pisani glagoljicom nalaze se u **d. (Misalu kneza Novaka)**

- **1 bod (1 pogrješka 0 bodova)**